

**** Za pravega veroučitelja na go-
riški gimnaziji** je imenovan suplent v go-
riškem semenišču Alojzij Fogar.
**** Ravnateljstvo mesto na gimna-
ziji v Celovcu** je razpisano do 1. avgusta,
ker stopi dosednji ravnatelj, vladni svetnik dr.
Latzel, v pokoj.

Književnost in umetnost.

"Kraljevič in berač." Spisal Mark
Twaïn. Z ozirom na svoj tozadevni članek
v "Učit. Tov." se usojam naznanjati, da mi je
tako po objavljenju pisal g. Iv. Pr. Lam-
pret, tiskar in založnik v Kranju, da je imel
misel to delo založiti že pred meseci in da je
že prišel s pripravami za realizacijo te ideje.
Toliko na znanje, da bi se kdo ne ukvarjal
več po nepotrebnem s prevajanjem omenje-
nega mladinskega spisa.
Ferdo Plešič.
Roditeljsko pismo. Pouk staršem in
njih namestnikom o najvažnejših določbah do-
konega šolskega in učnega reda za ljudske
šole ter tozadevnega izvršilnega predpisa. Se-
stavil Janko Knapič, nadučitelj na
Vidmu. — Cena: za en izvod 10 h, za 100
izvodov 8 K. — Ljubljana 1910. Založilo Uči-
teljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj.
Natisnila Učiteljska tiskarna. — O tem rodi-
teljskem pismu več pozneje, za danes le toplo
priporočilo!

Politiški pregled.

*** Posledice centralističnega biro-
kraškega vladnega zistema v Avstriji,** ki je
bil uveden, da bi mogla priti do veljave vsanja
germanizacija države, se kažejo v nastopnih
številkah: Leta 1838. so šteli v avstrijskih
kronovinah 15.5 milijonov prebivalcev in
43.331 javnih uradnikov in uslužbenecv; na
360 prebivalcev je prišel po en uradnik ali
uslužbenec. Leta 1900. so našli 26.150.000
prebivalcev in 334.974 javnih uradnikov in
uslužbenecv (nevšečih državnih železnic), tako
da je prišel en uradnik ali uslužbenec že na
78 prebivalcev. Prebivalstvo se je torej v tej
dobi pomnožilo za 69 odstotkov, število urad-
nikov in uslužbenecv (brez železnic) pa za 673
odstotkov. V dobi od leta 1890. do 1910. se
je prebivalstvo pomnožilo za 9 odstotkov, urad-
niki in uslužbeneci pa za 27 odstotkov. V ome-
njenih desetih letih je penzijski proračun od
34.7 milijonov narasel na 57.7 milijonov kron.
a danes znaša 91.6 milijonov kron.
*** Analfabeti** ne bodo mogli postati po-
slanci v Srbiji. Beligradski listi poročajo, da bo
volilni red za srbsko skupščino reformiran tudi
v tem smislu, da že na prihodnjih volitvah ne
bodo smeli biti izvoljeni analfabeti.
*** Ženska volilna pravica na Nor-
veškem.** Ustavni odsek storthinga je izdelal
novelo k volilnemu redu, po kateri bodo imele
volilno pravico tudi ženske. Pravijo, da sta
izkustvo in visoka kultura norveških žen do-
kazala, da so zrele za to političko pridobitev.
*** Za splošno in enako volilno pra-
vico v Belgiji.** V poslanski zbornici so sta-
vili socialni demokrati predlog za splošno in
enako volilno pravico namesto dosedanjega
pluralitetnega sistema. Zbornica je z 72 proti
58 glasovom sklenila, da se o predlogu ne
posvetuje.
*** Poslanec Masaryk o češko-nem-
škem sporazumu.** Posl. prof. Masaryk je
imel te dni shod, na katerem je poudarjal, da
je postalo sporazumljenje med Čehi in Nemci
potrebno, ker je zaradi tega prepira v nevar-
nosti parlament. Delazmožnost parlamenta je
potrebna za obe stranki. Vlada pa nima ni-
kakega določenega jezikovnega zakona. Baron
Bienenrath naj predloži plenemu ali narodnost-
nemu odseku jezikovni elaborat in s tem bo
dana iniciativa, nakar se bo moglo začeti raz-
pravljanje o jezikovnih zakonih. Sicer se pa
na Dunaju lahko opazi, da so toliko Čehi,
kolikor Nemci že utrjeni zaradi jezikovnega
boja. Ni izključeno, da uvedejo Poljaki, kršćan-
ski socialci in socialni demokrati jezikovno
akejjo proti Čehom in proti nemškimi radikal-
cem. Prof. Masaryk je končno izjavil, da je
potrebna reforma poslovnika in da je za reši-
tev jezikovnega vprašanja kompetenten toliko
državni, kolikor deželni zbor.
*** Čehi proti Grunwaldski slavnosti.**
V nekaterih čeških listih so objavljeni izrazi
nevolje proti poljski slavnosti v spomin zmage
pri Grunwaldu. Listi pozivljajo Čeha, naj se
slavnosti ne udeležijo, ker niso povabljeni na
slavnost pravoslavna mesta in — v prvi vrsti
— ker je dohodek slavnosti namenjen za poljske
šole v Šleziji, ki so naperjene predvsem proti
šleskim češkim šolam. Listi pravijo, naj dajo
Čehi tisti denar, ki bi ga izdali za izlet na
ono slavnost, rajši za češke šole v Šleziji.
*** Razpor v vrstah čeških klerikalcev**
raste od dne do dne. Začel se je hud boj v
časnikarski javnosti med konzervativnim (feu-
dalnim) in krščansko-socialnim (novostrojarskim)
krilom. Na zadnjem obnem zboru stranke je
prišlo do ostrih nastopov med obema kriloma.
Krščansko-socialno krilo vodita brata Myslivca,
ki sta na obnem zboru tudi provzročila, da
se je stranka prekrstila iz katoliško-narodne v
krščansko-socialno. Preobrazila sta tudi strankino
organizacijo iz diecezanske in dekanijske v po-
litiško-krajevno, kar drugemu krilu ni po volji

in zaradi tega Myslivca hudo napada. Iz Prage
poročajo, da je krščansko-socialna struja kupila
v Pragi tiskarno bratov Ziegnerjev za 70.000 K
in da namerava ustanoviti svoj dnevnik. Do-
zdaj je bil strankin dnevnik "Čech", ki po-
stane s tem glasilo feudalnega tabora.
*** Angleški kralj Edvard je umrl**
7. t. m. ponoči. Rojen je bil leta 1841. Prestol
je zasedel leta 1901. Prestolonaslednik je rojen
l. 1865. Pred kratkim se je vrnil Edvard v
London iz Biaritza. Bil je ves izpremenjen.
Kralj sicer ni ležal, videlo pa se je, da hira.
Umril je takorekoč hipoma, nepričakovano.

Kulturno delo.

+ Carnegiejeve biblioteke. V novo-
jorskem časopisu Colliers Weekly objavlja Car-
negi, jekleni kralj, sam statistiko bibliotek, ki
jih je iz svojega žepa založil. — Vsega skupaj
je izdal za ustanavljanje knjižnice 51.596.903
dolarjev; od te vsote pripada na Zedinjene
države približno 35 milijonov, na Angleško
8 milijonov, na Škotsko in Kanado približno
2 milijona. Vsega je ustanovil skoro 2000
knjižnic. — Sreča, da ni v Ameriki kraji-
skih klerikalcev, sicer bi proti temu gotovo —
protestirali!

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tov. Angela
Troštova in Julij Slapšak iz Vodice,
4 K; Jakobinca Dimnikova 2 K; učitelj-
risarji zložili pri "Novem svetu" 4.50 K; Jo-
sip Tratar iz Mokronoga 2 K; Friderik
Praprotnik namesto venca na grob gđe. Ma-
rici Praprotnikovi 10 K; skupaj 22.50 K, zadnjič
izkazanih 554.50 K; doslej darovanih 577 K.
Bog plati!

Obrambni vestnik.

*** Mesto šolskega nadzornika za mari-
borsko okolico.** Za Slovence in pa slovensko
obmejno šolstvo je jako velikega pomena, kak
mož pride na mesto sedanjega nadzornika
Schmoranzerja, ki je imenovan za učiteljske.
Nemci bi bili radi svoj čas s kričanjem o
"krivici", ki se jim je baje s Schmoranzerevim
imenovanjem zgodila, svet preslepili, da so
Slovenci nekaj profitali in da gre torej do-
sedanje mesto šolskega nadzornika v mari-
borskem političkem okraju — njim. Vlada je že
napol izdala, da misli na to mesto poklicati
kakega nemškutarja. V očigled dejstvu, da gre
tu za izključno slovenske šole — Nemci imajo
itak že lastnega nadzornika — pozivamo vse
merodajne činitelje, da naj preprečijo imeno-
vanje kakega nemškutarja na Schmoranzerevo
mesto. Zlasti je sveta dolžnost obeh drž.
poslancev okraja. Piška in Boškarja, ter dež.
odbornika Robiča, da store vse, kar je le
mogoče. Če ne, jih bomo klicali
na odgovor! Najbolj se baje trudi znani
Koschutnig iz Vojnika, da bi prišel na Schmo-
ranzerjevo mesto. Pa še par prodanih duš bi
lahko imenovali, ki hočejo ubijati slovensko
šolstvo v mariborski okolici. Zato vsi na branik!
*** Še eno značilno pismo!** Naš uče-
nik je prejel s Štajerskega to-le pismo: Star-
sem že postal do 50 let in v službi kot ljudsko-
šolski učitelj sem še osivel, pa hvala Bogu,
spomin imam še dober in v šibkem telesu biva
še zdrava in kreпка duša, zato me sveta jeza
popade, kadar čitam v časnikih o nasilstvih,
ki se gode našim tovarišem v prosvetljenem
20. stoletju. Večje spoštovanje smo uživali
učitelji pri našem ubogem, zapuščenem sloven-
skem ljudstvu celo pred 30 leti. Kako so nas
takrat kmetje in otroci spoštovali, ljubili in
slušali v šoli in zunaj šole! "To naš uči naš
gospod učitelj; slušajmo ga, bo dobro za nas",
tako so govorili! In eden mojih učencov mi je
pisal nedavno iskreno pismo, v katerem med
drugim pristavlja: "O, srečni časi, ko smo k
Vam v šolo hodili. Vsi Vaši nekdanji učenci
in učenke smo postali po Vaših naukih vrli
gospodarji in poštena gospodinja! Srčno nas bi
vse razveselilo, ko bi še enkrat v našo sredo
prišli Vi, gospod učitelj, ki smo ga vsi tako
spoštovali in ljubili!" — In danes! S kamenjem
napadejo ponoči stanovanje mirno živeče uči-
teljeve družine! Kam je torej dospelo naše
slovensko ljudstvo v nekaterih krajih! Hudo-
delstvo javnega nasilstva jim je dandanas orodje,
s katerim hočejo pregnati iz svoje fare nelju-
bega jim učitelja! Dragi tovariši! Kazenski
zakonik v roke in s postavnimi sredstvi se
zoper staviti takim in podobnim nasilstvom
zavedenega in podhujkanega ljudstva! Ne
zapustiti službe, marveč pogumno v boj proti
krivčnikom in nasilnikom in če vas tudi c. kr.
nadzorniki nepodpirajo! Pravica in resnica mora
končno zmagati.
Bodimo pogumni kakor stari Spartanci
in rajši častno umreti, nego
nečastno premagan odstopiti!
Posebno vi, mladi učitelji, ne vdaite se, gotovo
dosežete nekoč boljše časa, kakor jih imamo
sedaj, le pogumno naprej po poti po-
štenosti z mečem bistrega uma
na temelju od našega vladarja
danih nam šolskih zakonov! —

Ako nas nočejo več braniti šolske oblasti, ker
so večinoma v rokah naših krutih sovražnikov
in nasprotnikov, nas bodo branila c. kr. sodišča
in oni sodniki, ki imajo srce in razum za to!
— Hvala Bogu, še je pravica na svetu, samo
iščimo jo in pogumno naprej do častne zmage
nektrave! Srčni pozdrav vsem tovarišem in
milim tovarišicam iz zelene Štajerske vam pošilja
stari trpin — ljudskošolski učitelj.

Učiteljski vestnik.

Okrajne učiteljske organizacije.
Referent s slovenskega vseučiteljskega abit. sestanka
v Ljubljani 1. 1909.

(Dalje.)
Da bo pa v bodoče bolje, hočem podati
tu najprej ves ustroj uč. okr. društev, kakršna
že sedaj obstojajo, in hkrati tudi nekaj pri-
pomb glede njih organiziranja i. t. d.
Namen društva je:
a) vzajemno, vsestransko pedagoško-di-
daktičsko izobraževanje društvnikov;
b) pospeševanje njih materialnih koristi;
c) postavljanje nagrobnih spomenikov
umrlim tovarišem in tovarišicam.
Predvsem moramo dodati prvi točki takoj
"splošno vsestransko izobraževanje dru-
štvnikov" in ne le zgolj stanovsko izobraže-
vanje. Drugi točki bi bilo dodati "zastopanje
stanovskih koristi". Tretja točka bi pa skoro
upravičeno vključil humanitarnemu namenu
smela izostati in se nadomestiti s točko na-
rodno-prosvetnega delovanja učiteljstva. Tu bi
bilo polje, kjer bi si na podlagi svoje
organizacije — in ne političke
stranke — postavljali trajne spomenike,
ki bi se ne razrušili kakor mrtvi kamen, tem-
več bi stali, rasli in napredovali z narodom.
Narodno-prosvetno delo, knjižnice, izobraževalna
društva i. t. d., centralizovana v
naši organizaciji to bi bil spomenik,
ki bi bil večni za vse slovensko učiteljstvo in
s hvaležnostjo bi zrl narod na grob svojega
akoprag ga ne bi krasil velik, krassen spo-
menik, temveč bi se na preprosti plošči čitalo
le njegovo ime. Še več; njega ime bi ne izgi-
nilo iz kulturne zgodovine razvoja njegovega
okraja! Da pa ne bo nesporazumljen, moram
poudarjati, da je ta točka enaka delu social-
nega odseka, samo da jo je uvrstiti tudi v
pravila.
Glavni namen torej bi bil v treh točkah:
stanovski interesi, interesi šolstva, narodno-
prosvetno delo.
Sredstva namenu društva so:
a) Mesečna zborovanja društvnikov, v
katerih se prednašajo ped. — didaktični in
sploh strokovno — znanstveni predmeti ter se
popularno razpravlja o šoli in domu;
b) nasveti, peticije in resolucije na višje
oblasti in razne korporacije;
c) občevarje z drugimi društvi;
d) prireditve pedagoške čitalnice;
e) gojitve petja in telovadbe;
f) pobiranje rednih in izrednih doneskov.
Res so mesečna zborovanja najuspešnejše
sredstvo v povzdigo stanu, šolstva in naroda, toda
žal, nam statistike kažejo nerednost v izvrševanju
mes. zborovanj, in potreba nam bo temeljito
poiskati vzrokov neuspehov in jih izkušati s
preureditvijo ali kako drugače odpraviti. Po-
treba bo pa še časoma misliti tudi na to, da se
pri društvih ne bo razpravljal le strogo stro-
kovnih vprašanj temveč splošno znanstvena in
aktualna vprašanja. V prvi vrsti pa stanovsko-
socialna vprašanja. Sami se moramo izobraziti
našemu stanu primerno in če doženemo to,
smo dosegli vse, zakaj potem nas ne bodo več
podcenjevali, ampak nam podeli to, kar nam
gre. Postanemo lahko popolnoma neodvisni
od njih in večji v vseh ozirih, na vsakem
polju.
Da ne bo učitelja, ki bi gledal na soci-
alno vprašanje kot na nekaj vzvišenega, ne-
dostopnega; da ne bo učitelja, ki bi gledal
na politička vprašanja časov kot na nekaj
njemu nerazumljivega, neraztolmačljivega, pre-
gledljivega le v domačem kraju, da se ne
sme ozreti na svetovno politiko, da se ne
more in ne sme seznaniti z njenimi osnovnimi
pojmi, da bi zrl na slovensko politiko in na
Slovanstvo kot na nekaj vzvišen ideal, ki mu
ga bodo priborili drugi in ki ga bo moral
potem moliti kot nekakega malika; da se ne
bo dobilo učitelja, ki bi zrl na seksualno vpra-
šanje kot na nekaj pregrešnega in sramežlji-
vega, o čemer on ne sme premišljevati, ne
govoriti in se mu ne sme približati; da se ne
bo dobilo učitelja, ki bi zrl na kulturno vpra-
šanje kot na nekaj, pri čemer on nima ničesar
sodelovati, o čemer imajo odločevati le višji
gospodje i. t. d., bi našteval lahko probleme
raznih aktualnih vprašanj, ki so za vsakega
modernejšega človeka potrebna in katerih osnovne
pojme mora imeti vsak učitelj.
Malo jih je bilo, ki so razmišljali o
enem ali drugem vprašanju natančneje, in one,
ki so se o posameznih vprašanjih specializirali
do gotove stopnje, jih je pričelo učiteljstvo
gledati kot nekake polbogove, ki so jim nalo-
žili vse delo, do kakršnih se pa sami ne mo-
rejo pospeti, ker niso dovolj upoštevali, da je
glavno sredstvo za doseg te smotrov samo-
izobrazba, ki je vsakomur na razpolago.
Le ako so nam znana vsa ta življenska
vprašanja, bo tudi lahko napredovalo šolstvo

in naša pedagoško-didaktičska izobrazba, ker
podlaga vsi pedagogiki in šolstvu je le znanost.
Na podlagi tega pride učiteljstvo do samo-
stojnega mišljenja in ustvarjanja in pridemo do
svojega narodnega šolstva ter se otresemo tu-
jih vplivov. Poleg pedagogov dobimo tudi
mislece!
Preiti mi je takoj k točki, tičeči se
knjižnice in pedag. čitalnice. Lokala za to na
primernem kraju skoraj ne bo dobiti. S tem
se zvečajo po nepotrebnem stroški in tudi za-
radi daljave in krajevnih razmer ni mogoče
posecati društvnikom čitalnice. Da bi si pa
nabavljali boljše knjige in revije za knjižnico,
s tem si zopet podvojimo stroške.
Saj imamo okrajne učiteljske knjižnice;
skrbimo, da se tu nabavijo vsa moderna dela
in obnem moramo tudi skrbeti, da se bo
učiteljstvo pridno posluževalo teh knjižnic, ki
naj bi bile opremljene z boljšimi deli znanosti
na vsakem polju, da se na podlagi njih lahko
izobrazi učitelj na kateremkoli polju vede in
razmotriva potem nje stik s pedagogiki in
šolstvom.
Ne samo pedagoško-znanstveno in stro-
kovno naj bi bile opremljene te knjižnice,
temveč splošno znanstveno, na vsakem polju z
glavnimi zastopniki, saj smo že prej omenili
svoje stališče, da je predpogoj strokovni iz-
obrazbi in delu — splošna naobrazba in večnost
na vsakem polju, če se hoče iskati potem
uspešno odnose stroke do posameznih pred-
metov.
Kakor so važne za ljudstvo ljudske knjiž-
nice, tako važne so za učiteljstvo popolno
opremljene okr. uč. knjižnice, zakaj le na pod-
lagi njih dobi učitelj lahko sredstva za svojo
nadaljno izobrazbo, bodisi na kateremkoli polju.
S tem bi odpadla čitalnica.
Mesečni sestanki bi nam pa služili za to,
da se nazori menjajo in utemeljujejo ter se
prednaša in opozarja tovariše na to, kar je
novega, oziroma na predmet, ki smo ga na-
študirali. Ne da posameznik napreduje, ne da
se posameznik izobražuje, v celoti, skupno
moramo s pomočjo posameznikov napredo-
vati vsi.
Če bi pa kdo trdil, da nam toliko zna-
nosti ni potrebna, bi ga zavrnil, da je on naj-
večji nazadnjak, ker ne uvideva napredka pri-
rodoslovnih in drugih ved v devetnajstem sto-
letju in se z duhom ni približal niti toliko
modernejemu človeku, da bi uvidel, da bo imel
ta napredek vede najznatnejši vpliv na šolstvo
in da se je potreba pripraviti, da se bo tudi
naš narod lahko na podlagi šolstva pospenjal
in dvigal z duhom časa. Če se pa na učiteljstvo
ne bo pospenjalo in napredovalo, tudi ne bo
napredovalo šolstvo in ne narod!
Preden pa zapustim sredstva društva, ne
smem, prezreti, da je društvu potrebno, po-
sebeno če hoče po sedanjih vidikih delovati
organizovano na narodno-prosvetnem polju,
tudi izdajati in posredovati za zalaganje pri-
mernih knjig, brošur i. t. d., ki nas bodo do-
vajale v javnost glede stremeljenj in postopanja
in nam bo v pomoč pri našem delu.
Isto tudi, da se pod pokroviteljstvom
društva ustanovljajo ljudske knjižnice, čitalnice,
mladeniška i. dr. izobraževalna društva (soc.
kurzi) i. t. d., kar služi kot sredstvo za nar-
prosvetno delovanje.
Zahtevamo pa to pod po-
kroviteljstvom okr. uč. dr. za
to, da centralizujemo vse naše
prosv. — kulturno delovanje v
naši organizaciji in pridemo
vokom čisto škodljivemu kli-
karskemu izkoriščanju ome-
njenih društev.
V tem oziru imamo pozdravljati načrt
socialnih odsekov, ki nam ga je podal naš
vrli tovariš Pesek, zakaj on nam je podal tem-
eljni načrt za organizovanje našega prosvet-
nega delovanja na podlagi naših dru-
štev, in nam bo le na podlagi tega načrta
polagoma razviti in izvesti naše prosvetno delo
na posameznem polju. V prvi vrsti pa to delo
pripada naraščanju, ki ga naj proučuje!
Uspešno pospeševanje dela v društvu pa
nudi tudi petje, ki je že sedaj precej razvito
v posameznih društvih. *) Isto velja tudi glede
telovadbe.
Kar se pa tiče namena in sredstev dru-
štva v splošnem, nam bo pa potreba misliti
v prvi vrsti na jasnejše in popolnejše načrte
in stalno fiksiranje smotrov in dela.
(Dalje.)

„Glasbeni vestnik.“

Glasbeno polje učiteljstva.
Predaval na sestanku deželnega slovenskega učiteljskega
društva v Ljubljani A. W. Aste.
(Konec.)
III.
S tem bi bil organizatorični del ljudsko-
glasbenega dela učiteljstva končan in vidimo,
da obsega prvi del vzgojo pevovodij, drugi del
pevske zbornice in društva po vsem Slovenskem,
tretji del zvezo teh pevskih društev na podlagi
učiteljske organizacije. Centralizujemo
vse kulturno delo v svojih rokah
*) Primerjaj načrt „Glasbeno polje učiteljstva“
v Glasbenem vestniku in predstavlja si analogno orga-
nizovano vsako polje prosvetnega delovanja. Uredn.

in vrstah, da si tako dobimo ugled in odlično mesto v našem narodu, kakor tudi vpliv in upoštevjanje.

S tem pa še nisem končal o glasbenem polju učiteljskega in hočem še pregledati polje, ki se nam nudi v naših vrstah samih. Vsak pevovodja je tudi pevec in poleg tega imamo tudi mnogo učiteljev, ki niso pevovodje, a imajo dober glas ali pa so veščini na drugem glasbenem polju.

Te moči, ta material ni puščati giniti brez koristi. Izvežbani so povečini tako, da jim ni potreba dati drugega v roke nego note, in nastudiral bo sam. Ob priliki zborovanj bi pa stopili ti pevovodje vkup, bi pritegnili dobre pevke in glasbenike učitelje, in bi dali — koncert. Tako v posameznih krajih!

In ti pevci in pevke, izvežbani že po vajah okrajnih društev, bi stopili ob priliki „Zavezinega“ zborovanja vkup, ona izkušnja, in mi bi imeli umetniški užitek od koncerta, ki bi se napravil. Ugled in lahko bi bil tudi gmoten uspeh. Imamo dobre glasbenike na klavirjih, goslih in drugo... Imamo soliste in solistinke...

Tudi v tem oziru bi imel govoriti glavni glasbeni odsek „Zaveze“, da na letnem zborovanju sestavi program in dá ta program študirat učiteljskim zborom posameznih okr. učiteljskih društev, ki prirede koncert z istim vzporedom v svojem okraju, ga pa priredi potem zopet „Zaveza“ kot močan pevski zbor vseh zborov okr. nčit. društev. Gotovo bodo koncerti potem pri zborovanju „Zaveze“ še uspešnejši in nam zbor moravskih učiteljev ne bo več — samo ideal.

Ta centralni odbor bi imel pa skrbeti tudi za note i. dr.

Vsemu sistemu je pa potreba vezi, potreba organa za občevarje. V to naj nam bi služil „Učiteljski Tovariš“, v katerem naj se v ta namen osnuje Glasbeni vestnik. Prinašal bi navodila pevovodjam in različne članke, za katere bi skrbeli pevovodje različnih pevskih društev in drugi strokovnjaki.

Tako bi se povzdignila glasba pri nas, zakaj „Zveza slov. pevskih društev“ je mrtvo rojeno dete in spi spanje pravičnega. Mi pa smo nosilci izobrazbe in skoraj naša dolžnost je, da se oprimemo tega dela in ga dovršimo. Vem, da ne pojde tako gladko, kakor sem vam očrtal, a če dosežemo četrtino tega, kar mislimo, bo rodilo sadove. Vem tudi, da se bo uspeh pokazal morda šele čez 10 ali 15 let. Nič ne de, samo da se pokaže! Vam pa, dragi kolegi z dežele in vam, tovariši učiteljski, kličem, nesite idejo med druge kolege in širite jo, da bodo tla pripravljena, ko bo potreba stopiti skupaj in delati.

Na našem praporu naj bo zapisano: „Za narod!“ V tem znamenju bomo stopali preko polen do začrtanih smotrov!

Kranjske vesti.

—r— Na slovenski trgovski šoli v Ljubljani je razpisana služba rednega učitelja za slovenščino in nemščino.

—r— Gluhonemi otroci na Kranjskem. Na Kranjskem je sedaj 60 gluhonemih otrok, in sicer 37 dečkov in 23 deklic. Med temi je za sprejem v kak zavod sposobnih 29 dečkov in 16 deklic in od teh je 9 dečkov in 5 deklic v gluhonemnici, medtem ko 8 dečkov in 7 deklic nima sposobnosti za sprejem v kak zavod.

—r— Učitelj na umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani, Henrik Podkrajšek in Oton Grebenc, sta dobila naslov profesorjev.

—r— Na Rudniku pri Ljubljani je do 28. t. m. razpisano nadučiteljsko mesto. Noben zaveden tovariš ne bo kompetiral za to službo!

—r— Učiteljska konferenca za šolski okraj Kranj bo dne 9. julija t. l. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Trzinu. Bazen običajnih točk so na dnevnem redu ta-le poročila, oziroma predavanja: 1. Šolske postavbe (poročila tov. France Luznar, nadučitelj na Primorskem pri Kranju); 2. Vzorni urnik a) za mnogorazrednice (poročila tov. Leopold Ferjan, učitelj v Olševku; b) za dvorazrednice (poročila tov. Ivan Jezeršek, nadučitelj v Križih pri Trzinu); c) za trirazrednice (poročila tov. Lovro Perko, nadučitelj v Poljanah nad Škofjo Loko); d) za štirirazrednice (poročila tov. Janez Pezdich, ravnatelj v Kranju); e) za petrazrednice (poročila tov. Miroslav Kramer, nadučitelj v Škofji Loki). — 3. Risanje po naravi (poročila tov. Alojzij Novak, učitelj na deški šoli v Kranju).

—r— Novo šulferajnsko šolo hočejo ustanoviti v „nemških“ Lazah na slovenskem Dolenjskem. Požrešnost nemška je občudovanja vredna.

—r— Dijaška stanovanja za prihodnje šolsko leto: „Domovina“, ki vzdržuje v tekočem šolskem letu dijaško kuhinjo, razširi za drugo leto v smislu svojih pravil delokrog. Osnovati hoče v svojem področju nekako posredovalnico za dijaška stanovanja, s čimer naj bi bilo za prvi hip nekoliko pomagano velikanjskim nedostatom, ki vladajo v tem oziru med ljubljanskimi srednješolci. Odbor „Domovine“ prosi zaradi tega, da vsakdo, kdor bi rad vzel

kakega dijaka za prihodnje šolsko leto na stanovanje, pismo sporoči odboru „Domovine“ v Ljubljani do konca meseca maja svoj naslov in pogoje! Oziralo se bo le na zdrava čista in dobra stanovanja.

—r— Šulferajn pred Ljubljano. Na Mostah pri Ljubljani so obetali sezidati krvavo potrebno osemrazredno ljudsko šolo, ker je šulferajni hotel postaviti svojo nemško šolo, karbo gotovo storil v doglednem času. Občina je mislila zgraditi z velikodušnimi podporami šolo, a sedaj o velikodušju znanih mož ni nič več slišati. Gotovo je, da bo zaradi slovenske zanikarnosti in Giullinijeve briznosti, ki ima tam kemično tvornico, prej stala šulferajnska, šola, ki bo napravila pred Ljubljano nemško kolonijo. Tako delamo povsod: imamo mnogo besed, a kje so dejanja?

—r— Letošnja okrajna učiteljska konferenca za radovljiški okraj se vrši dne 6. julija ob pol 10. uri dopoldne na Korški Beli. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu še to-le: Spisje na višji stopnji ljudske šole (obče). Poročila Iv. Šega v Radovljici. — Uzorni urniki. Poročevalci: za enorazrednice Iv. Šemrl v Lescah, za dvorazrednice Jos. Pleničar v Kropi in Val. Zavrl v Begunjah, za trirazrednice Iv. Rihteršič v Srednji vasi, za štirirazrednice Fr. Rus na Bledu in za petrazrednice Iv. Ažman v Brestnici.

—r— Iz seje c. kr. okraj. šol. sveta v Radovljici, dne 11. aprila 1910. Predsednik sporoči, kar se je rešilo kurentnim potom. Krajni šol. svet na Bledu prosi, da se razširi tamošnja štirirazrednica v petrazrednico. C. kr. okraj. šol. svet se izreče soglasno, da se ustanovi le vzporednica k tretjemu razredu. Dalje se c. kr. okraj. šol. svet izreče, da naj se ustanovi šola v Srednji vasi nad Begunjami. Pritožba obč. zastopa v Kropi, da ne plača šol. peči, ker so predrage, se zavrne. — Preporna točka — šola na Jesenicah — se reši v smislu prejšnjih sklepov. C. kr. okraj. šol. svet se izreče soglasno, da se ustanovi, oziroma sezida na parceli št. 262—263 skupno šolsko poslopje v velikosti, da se lahko nastanita dve šestrazrednici — deška in dekliška. Ker deželni zakon kranjski ne pozna osemrazrednic. V tem smislu je poročal tako deželni odbor in c. kr. dežel. šol. svet. — Do 28. februarja razpisana učiteljska služba se razpisuje vnovič, ker sta bili le dve ženski učni osebi prosilki, a služba se mora oddati le moškemu prosilecu. Starostne doklade se pripoznajo: Damjanovič Karolini in Preve Amaliji na Korški Beli; Sedlaku Josipu na Jesenicah, Vurner Olgi na Bledu, Šemrlu Ivanu v Lescah, Vrežu Janku v Ribnem. — Odobri se več inšpekcijskih poročil. — Krajnim šolskim ogledom za Kamno gorico se imenuje župnik Jos. Ažman. Slednjič se ugodno reši neko prošnjo za denarno podporo.

Štajerske vesti.

—r— 40letnica učiteljskega društva za celjski okraj se je proslavila 5. t. m. v St. Jurju ob j. ž. kar najlepše. Pri slavnostnem zborovanju je bilo 110 udeležencev. Slavnostni govor je imel predsednik celjskega učit. društva, tov. Brinar. Pri banketu v Nendlovi sobani je bilo nad 80 oseb. Ta dan ostane vsem v neizbrisnem spominu. Daljše poročilo nam je obljubljeno.

—r— Iz Nove cerkve pri Celju poročajo: Dne 10. t. m. sta se poročila učitelj tov. Rudolf Zupanec in Ana Poglajenova, učiteljica istotam. Bilo srečno!

—r— Občina Pobrežje pri Mariboru je imenovala dosedanjega tamšnjega nemškotarskega nadučitelja Wernitznigga za častnega občana.

—r— Podružnica nemškega „Schulvereina“ Ribnica-Brezno ob Dravi je štela minulo leto 101 člana. In to v kmetiškem, popolnoma slovenskem kraju!

—r— V Slov. Bistrici je štela moška podružnica v minulem letu 102, ženska pa 112 članov.

—r— Poročili se je na Vranskem učitelj tov. Ivan Jakše z gđe. Babico Kolškovo, učiteljico istotam. Mnogo sreče!

—r— V Klanjcu pri Bizeljskem bodo 15. avgusta t. l. svečano odkrili spomenik Ant. Mihanoviču, očetu „Liepe naše domovine“. Spomenik je izdelal Robert Frangeš. Slavnosti se udeležijo hrvaška in slovenska pevka društva.

—r— Škrlatica. V žreški in čadramski okolici je začela razsajati škrlatica, ki je zahtevala že nekaj žrtev ne samo med šolsko, ampak tudi med odraslo mladino. Da se razširjanje te kužne bolezni ustavi, sta šoli v Čadramu in v Žrečah na nedoločen čas zaprti.

—r— Južnoštajersko nemško učiteljsko društvo je imenovalo ormoškega odvetnika in predsednika nemškega narodnega sveta za Spodnji Štajer, dr. Delpina, za častnega člana.

—r— Moška in ženska podružnica „Südmarke“ v Mariboru sta imeli svoj občni zbor. Ženska šteje 341 članov (+ 4); dohodkov je imela 753 kron. — Moška šteje

*) Posledica dobrih plač.

O. p. uredništva.

660 članov in je imela vsega skupaj 4699 K dohodkov.

—r— Iz deželnega šolskega sveta. Imenovan je za nadučitelja v Tepanjah pri Konjicah def. učitelj v Čadramu Franc Kerh-lanko. — Imenovana sta definitivno za Negovo Jože Korošec in Marica Rosova istotam; Frid. Kožuh in učiteljica v Čadramu Alojzija Gorkajova.

—r— K učiteljskim izpitom v Mariboru dne 1. maja t. l. se je prijavilo 28 kandidatov, med katerimi sta le — dva Slovence. Tudi značilno!

—r— Šolo se zaprli pri Sv. Lovrencu na Drav. polju zaradi škrlatice in davice. Umrlo je že deset otrok.

—r— Hudo obolel je znani slov. pisatelj in posestnik v Vojniku pri Celju, tov. Ant. Brezovnik. — Želimo, da se vrlemu rodoljubu stanje kmalu izboljša!

—r— Občni zbor „Südmarke“ se vrši l. 1911. v Celju. Celjski občinski odbor je sklenil društvo oficialno povabiti v Celje.

—r— Središka šestrazrednica priredi na binkoštni ponedeljek v svojih prostorih šolsko veselico s tem-le vzporedom: 1. Prolog, zložil Janko Leban, govori učenka 1. razreda. — Kosova gostija. Narodna. Zbor s spremljevanjem harmonija; priredil A. Kosi: pojmo učenci 1. razreda. — 3. Veseli hribček. Venček triglasnih napevov na znano narodno pesem. S spremljevanjem harmonija, priredil A. Kosi, pojmo učenci 5. in 6. razreda. — 4. Pobjoljšal se je! Igrokaz v dveh dejanjih. Spisal I. Najžer, predstavljajo učenci 3., 5. in 6. razreda. — 5. V risul Vesela igra v enem dejanju. Spisal I. Najžer, predstavljajo učenci 3., 5. in 6. razreda. — Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina: sedeži 80 h, stojšča 30 h. Čisti dohodek se uporabi za nakup novega šolskega harmonija!

—r— Utravizem ljudskih šol na slovenskem Štajerskem. Iz Slov. Goric pišejo: Mariberska Brandaisa uvodnik v graškem „Tagblattu“ premotrjujo, ste se v cenjenem svojem listu tudi dotaknili utravizma na naših ljudskih šolah, meneč, da je na Spod. Štajerskem vse preveč utravističnih učilnic. Temu povsem pritrjujemo. Človek bi v 20. stoletju niti ne mislil, da je to po danes veljavnih pedagoških načelih še sploh nemogoče... A za Slovence velja tudi v prosvetljeni sedanjosti še to, kar bi bilo drugod absolutno mogoče. — Mi nismo proti učenju 2. deželnega jezika, t. j. nemščine, seve se mora tisto vršiti le na podlagi materinščine. Absolutno in odločno pa smo proti utravističnemu pouku v višjih razredih, oziroma skupinah naših ljudskih šol, ker sploh perhoreseiramo nemško poučevanje v šolah namenjenih slovenski deci. Ljudska šola ni jezikovna šola, to je vendar pedagoško že davno dognano! Ravno naša mladina naj trpi na rednem napredku! In to se istinito dogaja povsod, kjer se v višjih oddelkih razni predmeti — če ne vsi — poučujejo v nemščini, na stopnji torej, kjer bi se moral intelekt naše mladeži vsestransko razvijati. A kako se naj razvija, če se pa mladini podaja materija v — tujem idiomu?! Zakaj pa po šolah Srednjega in Gorenjega Štajerja nimajo utravističnega pouka? Mar slovenščina na Štajerskem ni deželni jezik? Nemški Štajerem — kot deželanom — bi razmeroma bila slovenščina bolj potrebna, nego nam nemščina. Ja, Bauer, das ist was anderes! Pri nas Slovincih se pač, kjer le možno, dela na to, da se mladina naša potisne na nižji nivo obče izobrazbe. Zato gre: Hic Rhodus, hic salta! — Naša deviza naj bode: Prvo z utravističnim poukom iz naših ljudskih šol! Upravno sodišče se je tozadevno nedavno izreklo določno dovolj. Vsi naši narodni sloji naj se zedinijo v boju proti abnormnemu poučevanju v naših ljudskih šolah; to je postulat našega narodnega življenja! Ne pustimo zastrupljati narodnosti pri naši mladini! V šolo sodi narodna, nacionalna vzgoja; a ravno to utravizem ubija in mori. Zato pa: ven z njim iz naših ljudskih šol!

—r— Okrajni šolski svet celjski je imel dne 30. aprila t. l. svojo redno sejo, v kateri je vzel na znanje mnogo tekočih zadev; razpravljal in sklepal o nekaterih protestih šolskega vodstva zoper sklepe krajnega šolskega sveta v Petrovčah, o nekaterih ovadbah, o stavbni zadevi šole pri Sv. Lovrencu; priporočal neko prošnjo za kvinkvenjio; stavil predlog za imenovanje učitelja na deški okoliški šoli v Celju itd.

Goriške vesti.

—r— Goriško kmetijsko društvo razpisuje en stipendij v znesku 250 K za mladeniča, ki bi se želel izučiti na Štajerskem ali Tirolskem v obiranju, sortiranju, hranjenju, razpošiljanju in različni uporabi sadja. — Kdor hoče dobiti ta stipendij, naj pošlje prošnjo na omenjeno društvo do 25. maja. Prošnji treba priložiti sledeče priloge: izpričevalo, da je prosilec dovršil vsaj ljudsko šolo z dobrim uspehom; dokaz, da je, če ne popolnoma, pa vsaj v toliko nemščine vešč, da razumeva pouk v tem jeziku in da je sin kmetijskih staršev ter vešč sadjarstvu. Prosilec se je tudi obvezati, da je vsakrat, kadar potreba nanese, proti primerni odškodnini društvu na razpolago. Prednost imajo oni prosilci, ki so dovršili kmetijsko šolo z dobrim vspehom.

—g— Občni zbor „Zveze narodnih društev“ se vrši letos 16. junija na črttrtek ob 10. uri predp. v dvorani „Pri zlatnem jellenu“ v Gorici.

Koroške vesti.

—o— Skrajna nemškotarska nesramnost. Po dolgem času poročajo tudi „Freie Stimmen“ iz Celovca, da je koroško učiteljsvo naklonilo C. M. družbi 1000 kron. List si ne more kaj, da ne bi zlobno pripomnil: „Kako le kaj izgleda v razredih tega Apihovega učiteljskega nemški pouk?“ Šole vse nemške, pouk nemški, pritisk nemški, in „Fr. St.“ se še hinavsko bojiijo za nemščino!

Splošni vestnik.

„Učiteljska Zora“, glasilo „Učiteljskega društva nar. osn. šole okružja mostarskega“, ki izhaja v Mostaru prinaša v prvi številki tekočega leta tudi članek o „Učiteljskem Tovarišu“. Pisee, tovariš Josip Milaković, seznanja hrvaško in srbsko učiteljsvo Bosne z nami Slovinci, popisuje pomen in borbe našega stanovskega glasila, našo gospodarsko organizacijo, se peča z uredniki našega glasila in posebno z jubilejsko izdajo „Učit. Tovariša“. Končuje z besedami: „A dičnome jubilearu želimo od srca, da stoječi na braniku staleških i narodnih prava, izvojuje slovenskom učiteljsvu i školi u drugom pedesetgodištu još mnogo i mnogo pobjeda, ne bi li i narodu i učiteljsvu svanuli još ljepši vedriji dani. U to ime: Naprej i Na zdar!“ — Tovarišu Milakoviću se najiskreneje zahvaljujemo za simpatije in pospeševanje naše vzajemnosti. — O jubileju našega lista so pisali malone vsi češki, hrvaški, srbski, poljski in bolgarski učiteljski listi. Belgradski „Učitelj“ je priobčil ves Dimnikov članek o naši gospodarski organizaciji, ki jo stavlja za zgled srbskemu učiteljsvu. Izmed naših domačih listov sta priobčila članke „Naša bodočnost“ in „Gorenjec“, kjer sta pisala o pomenu našega lista in našega stanu. Tudi „Slov. Narod“ je zapisal nekoliko vrst. Drugi listi so — molčali in tako najlepše izpričali, kako vedo ceniti petdesetletno kulturno delo in borbe našega lista za razvoj, napredek in osvobodjenje našega šolstva in učiteljskega stanu. Seveda: vseh teh listov še ni bilo nikjer, ko je „Učit. Tov.“ že delal v najzlastnejših razmerah za prosveto Slovencev, in kdo ve, če bodo še tedaj, ko bomo mi — zmerom zvesti svojim načelom — še vedno dvigali prapor napredka, svobode in bratstva!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Justina Silič in Anica Perin iz Drežnice pri Kobariidu; Josip Kotnik ob Sv. Jošta pri Celju; Ivan Dremelj s Police pri Višnjigori; Valentin Zavrl in Ernestina Omanova iz Begunj pri Lescah. Bog plati!

Tovariši in tovarišice naročajte za šolarske knjižnice mladinske spise, ki jih izdaje društvo za zgradbo učit. konvikta. Izdali bi radi zopet tri nove zvezke, a je še prvih zvezkov polovica v zalogi. Zavedajmo se in storimo vsak svojo stanovsko dolžnost!

Počitniški kurz za učitelje. Z odobrenjem naučnega ministrstva se vrši od 15. julija do 10. avgusta t. l. na c. kr. trgovski akademiji v Gradcu 7. počitniški kurz za izobrazbo strokovnih učiteljev na trgovskih nadaljevalnih kurzi. Pouk in vaje se vrše vsak dan od 8.—12. ure dopoldne. Plačati ni nič taks. Pismene priglasbe, ki jih morajo vidirati šolska vodstva, je vlagati na ravnateljstvo c. kr. trgovske akademije v Gradcu do 20. junija t. l. Od ministrstva za ta kurz novo izdani regulativ z učenim načrtom se dobi od ravnateljstva zavoda brezplačno.

Česka požrtvovalnost. Kakor znano, so Čehi meseca septembra 1909 začeli nabirati za svoj milijonski dar Šolski Matiei kot nekaj odgovor na Roseggerjev fond — koncem februarja 1910, torej tekem 6 mesecev, se je nabralo in že tudi vplačalo en milijon kron. Zbirka se nadaljuje, na drugi milijon je vplačanih že čez 60.000 kron. Važno nalogo vrši v češkem obrambnem delu češko žensstvo. Za zgled naj navedemo le žensko sekcijo Matice Šolske v Pragi, ki je v letu 1909 sama nabrala 73.000 K.

Zahvala: Gospod Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, je daroval 10 K — „Posojilnica za Loški potok, Drago, Travo in sosedstvo pa znesek 30 K za tukajšnje šolarske in učiteljske knjižnice. Velikodušna darovaljema se podpisani najtopleje zahvaljuje.

Voditeljstvo petrazredne ljudske šole v Loškem potoku, 7. maja 1910.

Ferdo Wigle nadučitelj.

Halleyjev komet. Najnovejša vest o Halleyjevem kometu pravi, da zemlja ne pojde skozi kometov rep. Na znameniti zvezdognednici v Greenwichu na Angleškem so astronomi na podlagi opazovanj Halleyjevega kometa izračunili, da gre komet po takih potih, da zemlja ne pojde skozi njegov rep. Astronomi dunajske zvezdognednice pravijo, da utegne biti ta račun pravilen. Preračunavanja, na podlagi katerih so astronomi trdili, da pojde zemlja dne 18. maja skozi kometov rep, so temeljila